

Я.Т. Хрущ

студент гр. ЕКП-43.

Науковий керівник – канд. екон. наук, ст. викл. Іванова О.Б.,

асист. Петрушка Т.О.

ЦІНИ І СУТНІСТЬ ЦІНОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ (на прикладі ринку продовольчих товарів Львівської області)

Стратегічними цілями процесу ціноутворення постають: обґрунтованість зміни масштабів цін (тарифів) з точки зору законів попиту і пропозиції; відповідність співвідношення вартості і корисності благ; об'єктивність цінового діапазону за різними категоріями споживачів тощо. Економічний зміст ціноутворення полягає у формуванні та регулюванні цін (тарифів).

З метою формування шляхів вдосконалення цінового регулювання економіки (на прикладі Львівської області) було здійснено аналіз практичного підґрунтя щодо цінової ситуації в регіоні.

Впродовж 2007 року в області, як і загалом по Україні, відбувалося поступове зростання цін на основні продукти харчування. За даними оперативного моніторингу цін, найбільше подорожчали такі продукти харчування: олія соняшникова – на 59.0 %, яйце куряче – на 50.0 %, молоко – на 46.2 %, сметана – на 39.2 %, крупа манна – на 30.2 %, птиця – на 21.2 %, яловичина – на 16,1 %, свинина – на 10 %, овочева продукція – від 28,2 (цибуля) до 200 % (капуста). Слід зазначити, що темпи зростання цін за такими товарними позиціями, як хліб, борошно, макаронні вироби, крупи, олія, ковбаси та свинина, є нижчими від середніх темпів загалом по Україні в межах від 3 до 10 %. У той самий час темпи зростання цін на молоко, сметану, масло, яйця, птицю та яловичину є вищими від середніх темпів по Україні в межах від 3 до 15 % [1].

Зростання роздрібних цін на продовольчі товари відбулося переважно за рахунок підвищення цін виробниками та постачальниками, що, своєю чергою, обумовлено зростанням собівартості їх виробництва. Підвищення цін на зернові культури (по області закупівельні ціни на пшеницю 3 класу зросли на 38 %, жито групи А – на 74,6 %) зумовлено погіршенням світової кон'юнктури ринку зерна, спричинило подорожчання як продуктів його переробки (борошна, круп, макаронних виробів), так і кормів для галузей тваринництва, у

тому числі птахівництва. Це вплинуло на зростання в області закупівельних цін на сировину: молоко – на 23,8 % , м'ясо великої рогатої худоби – на 31,2 % , м'ясо свинини – на 9,3 % , яка є основою собівартості виробництва м'ясо-молочних продуктів. Ріст собівартості виробництва продовольчих товарів обумовлений і іншими об'єктивними чинниками: зростанням цін на газ на 35.6 % за рахунок зростання вартості транспортування та зберігання газу, електроенергію – на 14,7 % , нафтопродукти – в межах від 11,7 до 22,8 % .

Рівень торговельної надбавки здебільшого сформований до ціни придбання. Інформація про фактичну ціну виробника підприємствами не фіксується або не надається, з огляду на конфіденційність. Механізм формування цін на борошно, хліб та основні продукти харчування, що існує в області після набрання чинності Розпорядження голови облдержадміністрації від 30.10.07 р. № 1142 шляхом обов'язкового декларування зміни гуртово-відпускних цін виробниками, встановлення граничного рівня рентабельності під час виробництва хліба та обмеження рівнів роздрібних торговельних надбавок, стабілізував цінову ситуацію та посилив рівень економічної та адміністративної відповідальності суб'єктів господарювання за формування та застосування економічно необґрунтованих цін.

На основі проведеного аналізу доцільним є формування таких пропозицій щодо стабілізації цінової ситуації на продовольчому ринку Львівщини: організувати роботу з обліку гуртово-відпускних цін по базових підприємствах – виробниках продуктів харчування, ціни на які підлягають державному регулюванню; звернутись до Кабінету Міністрів України з пропозицією щодо запровадження уніфікованої товарно-транспортної накладної, де в обов'язковому порядку повинна вказуватися фактична гуртово-відпускна ціна виробника, а також рівень наданої виробником знижки під час реалізації; забезпечити доступ виробників сільськогосподарської продукції та підприємств переробної промисловості до продовольчих ринків, при цьому мінімізувати витрати з оплати за послуги, в т. ч. обов'язкові (ринковий збір, послуги санітарно-епідеміологічних станцій та ветеринарної медицини).

В Україні на сучасному етапі під час формування цін, зокрема на регіональному рівні, потрібно враховувати так званий затратний метод ціноутворення. Це зумовлено двома головними моментами: по-перше, через нерозвинутість національного ринку, і, по-друге, надто низьким технічним і технологічним рівнями сільськогосподарського виробництва. Проте із розвитком ринкових чинників необхідно відмовитись

від цього методу ціноутворення, що зумовить потребу пошуку зниження витрат національними виробниками.

На основі опрацьованого теоретико-практичного матеріалу можливим і доцільним є визначення основних шляхів вдосконалення цінового регулювання економіки регіонів. Цінове регулювання повинно ґрунтуватись на відповідній моделі ціноутворення, що має передбачати три різні рівні цін [2].

Перший рівень – гарантована, або інтервенційна ціна. Гарантовану ціну розраховують для основних видів сільськогосподарської продукції. Вона повинна бути гарантією відшкодування виробничих витрат і стабілізації структури виробництва. Гарантована ціна включає середній рівень затрат у нормально працюючих господарств та мінімальний рівень прибутку. Це нижня (порогова) цінова межа, вона може бути стартовою ціною для біржових торгів. Гарантовану ціну можна використовувати і з метою необхідних структурних змін.

Другий рівень – еквівалентна ціна, яка повинна забезпечувати середню норму прибутку на авансовий капітал (враховуючи вартість землі) та включати рентний дохід. Її розраховують на рівні середньої норми прибутку основних галузей промисловості, що пов'язані із аграрною сферою (машинобудування, енергетика, хімічна промисловість тощо).

Визначаючи норми прибутку, необхідно обов'язково брати до уваги структуру капіталу. Передусім це стосується введення вартості землі як головного засобу виробництва до аграрного капіталу. У структурі основного капіталу в аграрній сфері індустріально розвинутих країн питома вага вартості землі коливається в межах 35–65 %, а в Японії вона становить майже 80 %.

Вартість землі в авансовий капітал необхідно вводити поступово, у міру її введення до товарообігу. Вартість землі є елементом постійних витрат у структурі собівартості виробництва. На сучасному етапі у структуру собівартості сільськогосподарської продукції доцільно ввести частку від 3 до 5 % від визначеної ціни землі. Із зростанням платоспроможного попиту населення, зменшенням падіння обсягів виробництва цей відсоток потрібно поступово збільшувати [3].

Розрахунки за такою моделлю ціноутворення ускладнює інфляція. Тому ціни повинні враховувати так звані інфляційні очікування: різницю між темпами інфляції і депозитним відсотком. Якщо темпи інфляції більші, ніж відсоток на депозитні вклади, то ціну потрібно збільшувати на величину інфляційних очікувань.

Третій рівень цін – це ціни стимулювання виробництва. Вони повинні бути вищі від світових, їх можна використовувати для розрахунків із виробниками за деякі види продукції. Такі ціни повинні враховувати купівельну спроможність, інтереси споживачів, а також психологічний аспект.

1. Державний комітет статистики України. *Про соціально-економічне становище України за січень 2007 р.* ІВЦ Держкомстату України. – К., 2007. 2. Дідівська Л.І., Головка Л.С. *Державне регулювання економіки: Навч. посібник.* – К.: Знання, 2007. – 214 с. 3. Томас Т. Негл, Рид К. Холден. *Стратегія и тактика ценообразования.* – СПб.: Питер, 2001. – 338 с.

Н.М. Шаюк

студентка гр. ЕФІМ-14.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Кривцун І.М.

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ В УКРАЇНІ

Успішний розвиток економіки залежить від прогресу в банківській діяльності, передусім від її забезпеченості кредитними ресурсами. З іншого боку, в умовах економічного зростання посилюється ощадна активність населення і банки отримують змогу залучити частину заощаджень, що зберігаються поза банками. Але для цього необхідно підвищити рівень довіри до банківської системи загалом, – потрібні надійні гарантії повернення коштів громадянам.

Однією з форм регулювання державою ризиків у банківській діяльності з метою мінімізації втрат внаслідок неплатоспроможності банків є система страхування депозитів, яка сьогодні створена і успішно функціонує в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні.

Системи страхування депозитів в різних країнах мають свої особливості [4], які стосуються передусім організації, що займається страхуванням, переліку застрахованих депозитів, максимального розміру відшкодувань, порядком фінансування системи тощо.

Спробу запровадити систему страхування вкладів в Україні було зроблено у 1996 році, а у 1998 р. був створений Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), який і займається виплатою відшкодувань вкладникам збанкрутілих банків.